

Härryda kommun
kommun@harryda.se

Rektorn vid Hulebäcksgymnasiet 4
thomas.svensson@harryda.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Hulebäcksgymnasiet 4
i Härryda kommun

Tillsyn i Hulebäcksgymnasiet 4

Skolinspektionen genomför tillsyn i Härryda kommun under 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hulebäcksgymnasiet 4 besöktes av Skolinspektionen den 15 augusti och den 19 september 2014.

Fakta om skolenheten

Hulebäcksgymnasiet är beläget centralt i tätorten Mölnlycke. Skolan är indelad i 6 rektorsområden där varje område är en skolenhet. Hulebäcksgymnasiet erbjuder sex högskoleförberedande program, fyra yrkesprogram, samtliga introduktionsprogram samt gymnasiesärskola. Detta beslut avser tillsyn av Hulebäcksgymnasiet 4, som omfattar Ekonomiprogrammet (EK) och introduktionsprogrammen (IM), dvs. preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion. Beslut efter tillsyn i övriga skolenheter görs separat.

Ekonomiprogrammet blev ett nationellt gymnasieprogram från och med höstterminen 2011. Eftersom de första eleverna gick ut 2014 fanns vid tillsynsbesöket ingen nationell statistik tillgänglig för exempelvis genomsnittlig betygspoäng. Skolenheten hade inte heller vid tiden för tillsynsbesöket gjort någon sammanställning av resultatet.

Av nationell statistik för läsåret 2012/2013 framgår att genomsnittlig betygspoäng för kursproven i Engelska 5 och Engelska 6 är 15,4 respektive 14,5 och i Svenska 1 13,8. Det framgår också att 28,0 procent av eleverna fick ett lägre resultat på kursbetyget i Engelska 5 jämfört med provbetyget (8,3 procent av kvinnor och 46,2 av män). I Svenska 1 fick 32,8 procent av eleverna i stället ett högre kursbetyg (39,3 procent av kvinnor och 26,7 procent av män).

För IM saknas en sammanställning av kunskapsresultaten.

Helhetsbedömning

Tillsynen i Hulebäcksgymnasiet 4 visar att skolenheten saknar rutiner och former för att sammanställa resultat och måluppfyllelse på IM. Därmed saknas förutsättningar för ett systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla utbildningen på IM. De åtgärder som planeras och genomförs riskerar därför att inte vara ändamålsenliga. Trots avsaknaden av resultatsammanställningar för IM finns på skolenheten en bild av att eleverna inte kommer vidare tillräckligt snabbt. För att få en bild av kunskapsresultaten behöver skolenheten därför systematisk följa upp och analysera hur organisering av verksamheten på IM, samt arbetssätt och metoder i undervisningen, påverkar elevernas lärande och utveckling. På så sätt skapas förutsättningar för att kunna planera och genomföra relevanta insatser för att höja måluppfyllelsen.

Skolenheten behöver exempelvis följa upp, analysera och genomföra åtgärder för att förbättra elevernas närvaro på IM. Skolenheten hade under läsåret 2013/2014 en an-

märkningsvärt hög elevfrånvaro, men har inte på enhetsnivå följt upp och analyserat orsakerna till att eleverna i så stor utsträckning väljer att inte delta i undervisningen.

Vidare behöver arbetet med elever i behov av särskilt stöd utformas och bedrivs i enlighet med skollagens krav. Rektorn måste säkerställa att elevers behov av särskilt stöd utreds och att stödåtgärderna beslutas i ett åtgärdsprogram. Med tanke på den höga frånvaron finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att man inte för någon elev på IM utrett orsakerna till frånvaron i syfte att kunna sätta in relevanta åtgärder.

Skolinspektionens tillsyn visar att det saknas grundläggande strukturer för arbetet inom flera av de områden som är avgörande för elevernas möjlighet att nå målen och utvecklas så långt som möjligt. Som pedagogisk ledare för skolenheten och chef för lärare och övrig personal måste därför rektorn ta ansvar för att processerna för exempelvis särskilt stöd och systematiskt kvalitetsarbete fungerar enligt skollagens krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hälaryda kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hälaryda kommun måste vidta följande åtgärd för IM för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Aktivt arbeta för att eleverna ska delta i de forum för samråd som finns för eleverna.

Motivering

Av skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidare utveckla utbildningen och hållas informerade om frågor som rör dem. Vid varje skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Enligt läroplanen är skolans mål att varje elev stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor.

I intervjuer med elever, personal och rektorn framkommer att de rutiner och forum för samråd som finns på skolenheten och för Hulebäcksgymnasiet som helhet inte fungerar för eleverna på IM. Enligt eleverna har de inte klassråd och de är inte heller representerade i Hulerådet, Hulebäcksgymnasiets elevråd. Enligt rektorn är det svårt att få klassråd och programråd att fungera, och svårt att få elever att vara med i elevrådet.

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte i tillräcklig grad arbetar för att eleverna på IM aktivt ska delta i de forum för samråd som finns på skolenheten och för hela

Hulebäcksgymnasiet, och på så sätt kunna ha inflytande i frågor som har betydelse för dem. Huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 och 13 §§ skollagen, och Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (Lgy 11) 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Härryda kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Upprätta en plan mot kränkande behandling för skolenheten som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och för det aktuella året, och som innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling är arbetet med planen mot kränkande behandling en del av det främjande och förebyggande arbetet och huvudregeln är att det ska finnas en för varje enskild verksamhet, t.ex. varje skolenhet.

Tillsynen visar att skolenheten saknar en aktuell plan mot kränkande behandling som speglar det främjande och förebyggande arbetet på Hulebäcksgymnasiet 4. Av dokumentstudier och intervju med rektorn framgår att varje skolenhets plan utgörs av en allmän gemensam del (1) som beskriver det övergripande arbetet för hela Hulebäcksgymnasiet och en del (2) som beskriver det specifika arbetet på respektive skolenhet. För Hulebäcksgymnasiet 4 saknas del 2. Del 1 finns tillgänglig på hemsidorna för de program som ingår i enhet 4, men det framgår inte för vilket år planen gäller.

Planen mot kränkande behandling kan ses som en del av dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Eftersom skolenheten inte har upprättat en plan enligt författningarnas krav saknas en viktig del i arbetet med att motverka kränkande behandling, och leder även till att enhetens kvalitetsarbete avseende värdegrundsarbetet brister (se under rubriken "Kvalitetsarbete" nedan).

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens plan mot kränkande behandling brister. Huvudmannen föreläggs därför att åtgärda denna brist.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Härreda kommun måste vidta följande åtgärder för IM för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skyndsamt utreda en elevs behov av särskilt stöd.
- Rektor ska skapa riktlinjer på skolenheten för vad som behöver ingå i en utredning och hur utredningen ska dokumenteras.
- Utifrån utredningens resultat ska rektorn besluta om åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte.
- Följa upp åtgärdsprogrammen och utvärdera om åtgärderna ger ett tillräckligt stöd för eleven.

Motivering

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att om det framkommer att en elev befaras att inte nå de mål eller kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Vidare framgår av skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om utredningen visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Ett beslut i fråga om åtgärdsprogram kan överklagas.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40) om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att rektorn behöver skapa rutiner och riktlinjer för att säkerställa att en elevs behov av särskilt stöd utreds och vad som ska ingå i utredningen. Vidare betonas att även om många aktörer, exempelvis socialtjänsten, barn och ungdomspsykiatri eller polisen, är inblandade, är det dock alltid rektorn som ansvarar för att det görs en pedagogisk bedömning av elevens behov av stöd i skolsituationen.

Av tillsynen framgår att skolenhetens arbete med att utreda och utarbeta åtgärdsprogram för eleverna inte följer skollagen. Den arbetsgång för processen för särskilt stöd som gäller för hela Hulebäcksgymnasiet tillämpas i praktiken inte för eleverna på IM. Av intervjuer med rektorn och personal framgår att en anmälan om att en elev befaras att inte nå de mål och kunskapskrav som minst ska uppnås - eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation - sällan leder till att en utredning görs i syfte att avgöra om

ett åtgärdsprogram behöver utarbetas eller inte. I stället framgår att det på elevhälsans möten förs kontinuerliga diskussioner om vilka åtgärder som ska sättas in för de elever som är anmälda till elevhälsan. Av intervjuer med elever, personal och rektorn kan dessa åtgärder vara ändringar i studieplanen eller att elever får byta från en elevgrupp som har som mål att klara sina studier på ett år till en grupp där eleverna beräknas behöva två år. Det kan även handla om kuratorssamtal eller hämtning på morgonen för elever med stor frånvaro.

Vidare framgår av intervjuer med rektorn och dokumentstudier att diskussionerna i elevhälsan om de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven - eller uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation - sällan leder till att rektorn beslutar om åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Rektorn uppger att inga beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram har fattats.

Dokumentstudier och intervju med rektorn visar att det på IM finns cirka tio åtgärdsprogram vid tiden för Skolinspektionens besök. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att det finns så få åtgärdsprogram med hänsyn till den höga elevfrånvaron och med hänsyn till att många elever har svårt att nå kunskapskraven och komma vidare.

I huvuddelen av åtgärdsprogrammen är åtgärden hämtning på morgonen på grund av hög frånvaro. Av åtgärdsprogrammen framgår att en kartläggning av elevens svårigheter och en utredning om varför eleverna är frånvarande saknas. Vidare framgår av dokumentstudier att åtgärdsprogrammen inte följs upp i tid och att några avslutas trots att hämtningen inte har lett till att närvaron ökat. Något nytt åtgärdsprogram har inte heller utarbetats i dessa fall.

Rektorn uppger vidare att skolenheten inte tillämpar arbetsgången man har för processen kring särskilt stöd när socialtjänsten eller polisen kopplas in, exempelvis då drogproblematik anses vara orsak till att en elev har svårigheter i sin skolsituation. Skolinspektionen vill betona rektorns ansvar för att det görs en pedagogisk bedömning av elevens behov av stöd i skolsituationen, och inte lämnar över sitt ansvar när andra aktörer är inblandade.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolenhetens arbete med att utreda och utarbeta åtgärdsprogram för eleverna på IM brister. Detta leder till att elever riskerar att inte få det stöd som de har rätt till. Huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Härryda kommun måste vidta följande åtgärder för IM för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Skapa rutiner för att följa upp och sammanställa resultaten med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen.
- Med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska prioriteras.
- Genomföra kvalitetsarbetet under medverkan av eleverna.
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.
- Rektorn ska ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas och bedrivs i enlighet med skollagen och läroplanens krav.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare framgår att rektorn ansvarar för att det, under medverkan av bland annat lärare och elever, bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter uppfylls.

Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling. Vidare betonas vikten av att analysera orsaken till skillnader mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanen. Slutligen ska verksamhetens resultat dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tillsynen visar att rektorn inte ser till att kunskapsresultaten för IM följs upp. Av intervjuer med rektorn, lärare och personal i elevhälsan framgår att man följer upp varje elevs måluppfyllelse vid klasskonferenser och elevhälsomöten. Dessa uppföljningar används emellertid inte för att göra sammanställningar av resultaten för de olika introduktionsprogrammen, exempelvis när det gäller antalet avhopp, andelen elever som når kunskapskraven i olika ämnen eller kurser, eller andelen som går vidare till annan

utbildning eller verksamhet. Därmed saknas underlag för en övergripande analys av resultaten i syfte att kunna planera och genomföra utvecklingsåtgärder.

Vidare framgår av tillsynen att även uppföljningen av värdegrundsarbetet brister. Eleverna på IM gavs inte möjlighet att delta när Hulebäcksgymnasiets egen enkätundersökning om skolmiljön genomfördes och deltog inte heller i Skolinspektionens enkät inför tillsynen. Skolenheten saknar därför viktiga underlag i värdegrundsarbetet. Av intervjuer med personal och rektorn framgår vidare att syftet med de åtgärder som ändå införts – exempelvis att några elever undervisas i Livskunskap - inte är tydligt definierade och dokumenterade, vilket innebär att det blir svårt att följa upp resultatet av insatserna.

Rektorn uppger - trots att relevanta underlag saknas – att det finns tydliga utvecklingsområden för enheten; framför allt när det gäller att få eleverna på IM att snabbare komma vidare och att öka elevernas närvaro. Rektorn och personalen har också på konferenser diskuterat vilka insatser man kan göra, och har även vidtagit vissa åtgärder. Exempelvis har skolenheten organiserat undervisningen på IM i tre olika grupper utifrån eleverna kunskaper för att få en större dynamik i undervisningen, vilket man hoppas ska öka närvaron och därmed höja resultaten. Skolinspektionen vill betona att ett systematiskt kvalitetsarbete förutsätter att analysen utgår från relevanta underlag; exempelvis vilka orsakerna är till elevernas höga frånvaro. Eftersom sådana sammanställningar saknas riskerar vidtagna åtgärder att inte vara ändamålsenliga.

Av intervjuer med rektorn och personal framgår att enhetens kvalitetsarbete inte dokumenteras samt att eleverna på IM inte involveras i kvalitetsarbetet.

Pedagogiskt ledarskap

Tillsynen visar att det finns brister inom centrala områden som är kopplade till rektorns funktion. Det gäller särskilt arbetet med särskilt stöd och det systematiska arbetet med att utveckla utbildningen. Som beskrivits tidigare i beslutet (se ovan under rubriken "*Särskilt stöd*") har rektorn inte skapat arbetsformer för särskilt stöd som överensstämmer med skollagens krav och som säkerställer att eleverna på IM får sina behov av särskilt stöd tillgodosedda. Skolinspektionen finner det särskilt anmärkningsvärt att rektorn inte har säkerställt att processen för särskilt stöd fungerar för de elever som kan förväntas ha störst behov. Avsaknaden av en övergripande struktur för det systematiska kvalitetsarbetet för IM (se ovan under rubriken "*Systematiskt kvalitetsarbete*") är även det en brist i det pedagogiska ledarskapet, vilket innebär att en avgörande länk saknas för att utveckla undervisningen och därmed elevernas lärande.

Skolinspektionen vill erinra om att rektorn enligt författningarna har ett utpekat ansvar för att elever som behöver särskilt stöd får detta. Rektorn har också ett utpekat ansvar för skolenhetens resultat och för att följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

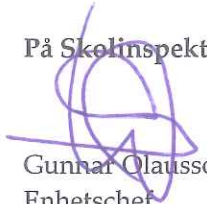
Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet och det pedagogiska ledarskapet. Huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4–7 §§ skollagen och Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Christian Magnusson och Sofia Lindstrand samt undervisningsråd Ewa Hallberg.

På Skolinspektionens vägnar

Gunnar Olausson
Enhetschef

Hans-Göran Arvidsson
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.